

- تازی = ههسپچ عه ره بی). تالار (Talar): ژۆرا مه زن، هۆل.
- تازیانه (Tazyane): شلاق (بی کو دهوارا پی دبه زینن یانژی مروفا پی دقوتن).
- تاژ (Taj): خیشه ت، کوین - نازک - خوین شرین، ههستی سفک.
- تاس (Tas): ترارکی سفری - زار (النرد) - سه ری بی موی، شامی (اصلح) - خه م - بی قراری و بی نارامی.
- تاسانیدن (Tasanîden): بی هیز کرن - خه ندقاندن - بی دهنگ کرن.
- تاسه (Tasê): خه م - بی قراری و نه نارامی - مه هبیران (ئه و حاله ته کو لدهف ژنکین ئافز دیار دبت ده می کو دلج وان ژهندهک تشتا رهش دبیت و هندهک تشتین دی بۆ دینه داخواز).
- تافتان (Taftan): سه وکیت ته نویری.
- تافتن (Taften): بادان - هلکرن و شه و ققه دان - شاراندن و سۆز کرن.
- تاک (Tak): دارا تری (دارمیو).
- تاکستان (Takêstan): ره زج تری.
- تالاب (Talab): حه ود - مه له فانگه ه.
- تاون (Tavan): تاوان.
- تاول (Tavel): په قیشک (ئه قین کو لسه ر دهستی دیار دبن) - گۆلک، گۆلکی نیر.
- تاهو (Tahû): مه ی، عه ره ق (یا کو ژ ئافا میویرا هاتبیته چیکرن).
- تب (Teb): تا (حرارة).
- تبار (Tebar): نه ژاد، خانه دان، بنه مال.
- تباسیدن (Tebasîden): ژ بهر زیده بوونا گه رمه پی ژ حالچوون، فه راک، ئه له مک.
- تبانئ (Tebanî): ده ست دانه هه ف ژ بۆ بهه قرا ب کاره کی رابن.
- تبخال (Tebxal): تامپسک، شه فترسک.
- تبر (Teber): ته قر، ته به رک.
- تبرک (Tebrek): که له.
- تبست (Tebest): خراب بووی (فاسد) - بی که لک و ژ کارکه فتی.
- تبستغ (Tebestux): که سی کو بله ز باخفیت.
- تبشی (Tebşî): فه رخه سیینی (سیینی یا مه زن).

نه کربیت.	تیند (Tebend): فه ند و فیل، حیلہ.
تخت (Text): کورسیکا شاہینیچ.	تینگ (Tebeng): طہ بہ کین فیقی یین کوژ شفقین داری بہینہ چیکرن (طہ بہ ک، سہ لک، زہ نیل، سہ فی و.....ھتد)۔ دہ ف و داھؤل - ہہ روہ سا دہنگی زہ نگل و چنگ (ناقوس) ئی یہ ژی. ہہ روہ سا پہ یقین (تیکان، تنگان، تبوک، تینگ و تینگو) ژی لکارن.
تخت اردشیر (Textê Erdeşîr): ناقئی ئیک ژ ناوازین کہ فنین موزیکا ئیرانی یہ.	تہوراک (Tebûrak): دہ ف - داھؤل بچویک - بازنہ (دایرہ).
تخت خواب (Textêxab): تہختی نشستنی.	تپانچہ (Tepançê): شہق، زللہھ (یین کو مروث ب دہستی دادنتہ رویی کہ سہ کئی دی)۔ دہ بانجہ، وەرور.
تختہ (Textê): دہ پی داری - ہہر تشتی کوراست و پہ جن بت، وہکی: (مہ حفویرا، پارچین ئہردی، وہرہ قین مہ زین کاغہ زی یان ئاسنی و.....ھتد)۔ فہرشئ کو مربا لسہر دشون - تابوت.	تپنکوز (Tepenkûz): دہ بہ نگ، حوتک، بی فہم.
تخجم (Tex- Texeccum- cum): نہ پیروز، پی برہشک، بی یوم، بی ئیفلہ ح.	تپہ (Teppê): گر، تہل.
تخس (Texs): گہرمی، تا (حرارہ)۔ دلقتک ژ بہر خہم و کوفانا.	تپیدن (Tepîden): لہرزین - بی قہراری، نہ نارامی - دلقتک.
تخش (Texş): تیر، تیرو کشان - سہری جقاتی.	تتربو (Tetrebû): ترانہ، یاری.
تخشا (Tuxşa): براثکہر.	تتری (Tutrî): سماق.
تخشایی (Tuxşayî): کارگہا چیکرنا چہکی.	تتق (Tutuq): خیقہت، کوین.
تخلہ (Texle-ê): گـؤپال - ہویرہویرک و پرت پرت.	تجارہ (Tecare-ê): جانیکی ہہ سپی، بی کوہیشتا زین لی
تخم (Tuxm): طوٹ (بذر - نطفہ)۔	

ترب (Turub): تفریت گیانه و هرا.	هیک - گون، رطلین مرؤقی یان
ترس (Ters): ترس، قه حبه.	تخمه (Tuxme-ê): نه ژاد، بنیات -
ترسا (Tersa): بی کو بترسید -	تؤفکیّت زه بهش و گوندور و
ترسوا (Tersû): ترسنوک، کولافه.	کولندا.
ترش (Turş): ترش.	تر (Ter): نیشانا هه قبه ریج، وه کی:
ترشیدن (Turşîden): ترش بوون.	(بهتر = باشتر، بزرگتر = مه زنتر،
ترغ (Turux): هه سپی رنگ سور.	مهتر = چیتتر) - نوی - ته پ،
ترغو (Terxû): جوره کنی حه بری	شل (بهرؤفاژی هسک).
ترفنج (Terfenc): دژوار، ریکیّت	ترا (Tera): دیوار - سکر.
	تراز (Teraz): خه مل - نه خش و
	نیگارین لسه ر په رؤکا - میزانا
	به نای.
	ترازو (Terazû): ترازو.
	تراشیدن (Teraşîden): تراشین.
	تراک (Terak): شهق شهق بووی -
	دهنگی کوژ شکه ستنا تشته کی
	رادبیت، ههروه سا بؤ دهنگی
	برویسی یا ژی لکاره.
	ترانه (Teranê): سررود - ئاواز -
	هؤزانا دوریزی (دو بهیتی) - ته ر و
	طول - دل به را جوان - طولازی روی
	دهلال.
	تراهی (Terahî): فیقیی ژ نوی
	بگه هیت.
	ترب (Turub): تفریت مه زن.

- تاسی، ئاسته‌نگ.
ترفند (Terfend): فه‌ند و فیئل - دره‌و - قه‌لپ، سه‌خته - ئاخفتین بی مه‌عنه.
- ترقه (Tereqqê):** ته‌فته‌قوشک.
ترک (Terek): شه‌ق شه‌ق، دهرزتی - خه‌نده‌کا کو لدۆرماندۆری که‌له‌ی ده‌یته‌ کولان - نییای - ته‌ر، شل - کچکا نه‌ شوی کری - جووره‌کی حه‌لاوی یه‌.
- ترک (Terk):** کومزری (کولاقی ناسنی کو شه‌رفانا دشه‌را دا دکرنه‌ سه‌ری خوه‌) - پاتکا سواری ده‌می کول هه‌سپی سوار.
ترکش (Terkeş): کیسکی کو تیرا دکنه‌ تیدا (تیردانک).
ترکه (Terke-ê): شقک، ترک.
ترکیدن (Terekîden): دهرزین - شکه‌ستن - په‌قین.
ترلک (Têrlêk): قه‌میسی هچک کورت - نه‌عال، شمک.
ترمه (Têrme): شال، جووره‌کی په‌رۆکی یه‌.
ترمه (Terme- Turme): ته‌حتیی زینا هه‌سپی.
ترنانه (Ternanê):
- ته‌شرب (جووره‌کی خواری یه‌).
تروال (Terval): چقی زراف یی داری - به‌لگی شینکاتی یا.
تروند (Tervend): فیقیبی نوی گه‌هستی.
تره‌بار (Terêbar): هه‌می ره‌نگین فیقی و شینکاتیبی خواری.
تریت (Terît): ته‌شرب، نانن هوبره‌ویرکری د ناث ئافکی، شیر یان ئافه‌ماستی دا.
تریز (Têrîz): ده‌مه‌نا جلکی، دانگ.
ترین (Terîn): نیشانا هه‌قه‌رکرنی، وه‌کی: (به‌ترین = باشتین، داناتین = زاناتین).
تریوه (Terîve): ریکا پرکه‌ند و کۆر.
تز (Tez): ددانکیت کلیلی - فرنده‌کی خوه‌شخوانه - که‌چهل، شامی (اصلع).
تژده (Tejde): ده‌ستحه‌قی کو ئاشقان وهردگریت به‌رامبه‌ر ئارکونا گه‌می - ده‌ستحه‌قی کو ئاشچیکه‌ر وهردگریت به‌رامبه‌ر تیژ کرن یان چیکرنا ناشی.
تس (Tus): بایی کو بی دهنگ ژ

- قوئی دهرکه قیبت - تف، گلینز.
تس (Tes): شوق، زللهه.
تساجه (Tesaçê): تیمساح - نهههنگ.
تسمه (Tesmê): قایشا چهرمی، که مهربه ندا چهرمی.
تش (Teş): کورتکریا په یفا (آتش = ناگر) - ته بهرک، ته فکر.
تش (Têş): تیهنی.
تشت (Teşt): ته ست.
تشت (Têşter): د ئایینی زهردهشتی دا ناغی فریشتا بارانی یه.
تشلخ (Teşlîx): جی نشیژک، سوجادک، شه ملک.
تشنک (Teşnek): ئەو جه ژ ههستی بی سهری بی کول بچویکاتی بی نهرم.
تشنه (Têşnê): تیهنی.
تشی (Teşî): سیخور.
تشی (Teşîrê): ته بهل، مه پمه (ئیک ژ پی یاریکین بچویکایه).
تف (Tef): گهرمی - هلم (بخار) - رو ناهی.
تف (Tuf): تف، گلینز.
تفاله (Tufalê): سومارته.
- تفت (Teft)**: گهرم - ب جم و جۆل - ب له ز.
تفتان (Teftan): گهرم و شاریای - که ره کئی نانی - ناغی چیا به کی یه ل سهر توخی بی ئیران و نه فغانستانی کوجارجارا هلمما گهرم ژ دهغی وی دهرده قیبت.
تفته (Teftê): ته غنی ته فنیپرکی - گهرم بووی.
تفتیک (Teftîk): هری یا نهرم.
تفسه (Tefsê): پنیکی رهنش بی کول سهر رو بی مروقی دیار دهن - خه م و دل که سه ری - بنیره: (تاسه).
تفش (Tefş): شیهه تکران، نسحه تکران، گازنده ژیکرن.
تفنگ (Tufeng): تفهنگ.
تک (Tek): کت - تنی - ئیکانه - کیم - بن (قعر) - غاردان.
تک (Tuk): نکلی فرندا - سه ری تیژی ههر تشته کی وه کی شو بژن و خه نجهر و پم و..... هتند.
تک (Têk): پاری.
تکاپو (Tekapû): شه کۆلین، لیگه ریان.
تکان (Têkan): لقلقین، له رزین.

- تکاور (Tekaver):** به زوک، بی کو
دکه ته غار - هه سپی کو حییل
بکه ته غار.
- تک تک (Tek tek):** ئیک ئیکه.
- تکز (Tekej):** توئی دنات بهرکی
تری دا.
- تکل (Tekel):** میها ب شاخ -
زلامی گهنج و بهژن بلند، زلام
باش.
- تک لپه (Tek leppê):** ئیک
لب (هه گیایه کی کو دندکا وی
ئیک لب بیت، وه کی: گهنمی و
جه هی و.....هتد).
- تکمار (Tukmar):** تیرا کو سهرکی
تیر پیغه نه بیت.
- تکمه (Tukmê):** مه هیک، قومچه،
قولپک - ئالاقه کی بچوبکه کو
ههرگه ر بدهوسینن دی گلوپ هه
بیت یان زهنگ هیته لیدان
و.....هتد (پلاک).
- تکند (Tekend):** کولکی مریشکا.
- تکو (Tekû):** موپ خه له ک و قزاقز
- نانن دوهن دای.
- تکوک (Tekûk):** جاما مه یی، جاما
عه رقی.
- تکه (Têkkê):** پرت، کهر - پاری.
- تکه (Tekkê):** بزنی نیر - بزنی کو
ف بهر پهزی دکه قیت (سهرکیشن
پهزی).
- تکیده (Tekîdê):** له غه ر، لاواز،
زراش.
- تگرگ (Tegerg):** گز لوک.
- تگل (Têgel):** پنی یین کو دئیخه
جلکین دریای.
- تلاتف (Telatûf):** پیس و قریژی -
دهنگ و دور و قه ره بالغ.
- تلاش (Telaş):** بزاش، پینکول.
- تلالا (Telala):** دهنگ - گازی -
ئاواز - سترانیبژی.
- تلان (Tellan):** گه له ک قه له و،
بخوه فیه.
- تلخ (Telx):** ته حل - مرؤقی بی لوق
و بی طبعه ت.
- تلخه (Telxê):** زه رداش.
- تلکه (Telekê):** پاری کو ب فهند و
فیل ژ ئیکی هاتیبته ستاندن.
- تلمبه (Tulumbê):** ئالاقه که کو
ئاقی پی ژ بیرئ دکیشنه
دهر (په مپه).
- تلنگ (Teleng-Tuleng):**
داخواز - تاره زوو - پیویستی -
گه دایی، خاستن، ههروه سا په یقا

- تورتوری.
- تمنه (Temene):** شوپژنا کو حیفا
پئی ددروین.
- تموک (Temûk):** ئارمانج -
جۆره کئی تیرا کو سه ری وان په حن
بوو و هه گهر چووبا د له شی را ب
ساناهی ژئی نه دهاته دهر.
- تن (Ten):** له ش، کسه له خ،
به روبه دهن.
- تناور (Tenaver):** قه له و - ب
هیژ (بو مرۆف و گیانه وهر) و
نازا (بو دارا).
- تنبان (Tenban):** شه لوال، بیجامه.
- تنبسه (Tenbesê):** مه حفویر،
فه رش.
- تنبک (Tunbek):**
طمبلک (ئالافه کئی موزیکی یه).
- تنبل (Tenbel):** ته مبهل، که سلان،
بی کار، که دوه ر.
- تنبل (Tunbul):** فیل، حیله -
جادوو (سحر).
- تنبو (Tenbû):** جۆره کئی خیفه تایه.
- تنبور (Tenbûr):** ته مبویر (ئالافه کئی
موزیکی یه)، ههروه سا (دنبه)
ژئی لکاره.
- تنبوشه (Tenbûşê):** بوپریا کو ژ
- (تلنه) ژئی لکاره.
- تلو تلو (Têlu-têlu):** هه ژهه ژۆک،
تی و تی بریقچه چوون (دهمی مرۆف
سه رخوهش دبیت).
- تلوک (Telûk):** ئارمانج.
- تله (Tellê):** طه له، طه لی.
- تله (Têllê):** دهره جک، پیپکین
پیسترکئی.
- تلی (Tulî):** کیسکئی کو دهرزیک و
به نکا بکه نه تیدا.
- تم (Tem):** تارباتی - ره ساتی -
هلم، مژ - نه خوهشی یه کا چاقی
یه.
- تماخره (Temaxerê):** ترانه، یاری،
سحبته.
- تماغه (Tumaxê):** کولاف.
- تمرگیدن (Temergîden):**
ناخفتنه کا کولانکی یه نانکو
روینشتن، بو نمونه هه گهر
ماموستا بیژیته قوتایی ته بهل
روینه، دئی بیژیتئی: «بتمرگ =
Bêtemerg)، کو نیژیکی
(وهلی به، بقه له) یا مه یه.
- تملیت (Temlît):** سه ربارک -
ره خه کئی باری.
- تمنده (Temende):** لالوته،

رازی بوون (یئ کو بهریکی هندی
ماپنه پیته کوب کاره کی رابیت
لی وی قه بوول نه دکر و ل داویئ
رازی بیت کو وی کاری بکته).
تندرست (Ten durust): ساخلم،
لهش ساخ.

تندرو (Tundrû): یئ کو بله ز
بچیت - توره (یئ کو زوی
بفوبریت) - بی ترس - لیف و
لامتور شور - به خیل.

تنده (Tunde): سه رنشیف،
ژوردانی - بشکوژ - به لگی داری
یئ کو ژ نوی دهر دکه فیت.
تندیس (Tendîs): وه کی له شی -
په یکه ر، بوت.

تنزیب (Tenzîb): فانیله - په روکی
سپی کو فانیلا ژئ چیدکه ن یان
دادنه سهر برینا.

تنک (Tunuk): تهنک - په حن -
کیم جه فه گر.
تنکه (Tunuke): دهر پی کورت،
ته بانه.

تنگ (Teng): تهنک (جهی تهنک)
- دؤل، نهال - تهنکا دهوارا -
جهال - بار، خرار، بو نمونه
دیژن: (تنگ شکر = باری)

ئاخا جپر کاده پته چیکرن و د ناڅ
ئاڅا هیا دا بکار دئین.
تنبوک (Tenbûk): نهو رهخی زینا
هه سپی یئ کو (رکاب) پیته بیت.
تنبیدن (Tenbîden): له رزین -
هه رفین - دل قوتک.

تنخواه (Tenxah): پاره - زیر -
متا.

تند (Tund): تیژ و برهک - چست و
چلهک - طام تیژ، وه کی طاما
فلفلئ - بی طبعهت، توره -
نه ترس - به لاکر - بلنداھی.

تنداب (Tundab): بهزهک (ئاڅا کو
لسهر ئوردی یان د مشارا دا
به زیت ژ بهر سه رنشیفی یا وان)
- تیژاڅ.

تندباد (Tundbad): هر هبا، توفان.

تندبار (Tundbar): گیانه وه ری
درنده و گه زنده یان له قه اڅیژ و
پیته دهر، گیانه وه ری تازار گه هینه ر.

تندخو (Tundxû): به دفه ر، بی سنج
- توره.

تندر (Tunder): دهنگی گرگرا
ئه ورا، یان هه ر تشتی کو وه کی
ئه ورا گرگری بکته.

تن دردان (Ten derdaden):

- قهلهو - بهژن بلند - ب هیتز - ئازا.
تنه (Tenê): له شی مروڅی -
 دار (ههر ژ ئوردی تا چقا) - ته فنی
 ته فنیپرکی.
تنها (Tenha): کت - تنی -
 ئیکانه.
تنیزه (Tenîzê): ده همن، ده همنه
 چیا یان ده شتی.
تو (To): تو (جینا قی دووی یی
 کت).
تو (Tû): تیدا، دنا قدا.
تواسی (Têvasî): مه حفویرا ب
 نه خش.
توان (Tevan): هیتز - زاخ - شیان.
توانا (Tevana): یی ب هیتز - یی
 ب زاخ - یی ب شیان.
توانستن (Tevanêsten): کارین،
 شیان، پی چیبوون.
توبان (Tûban): ئه و ده رپیین کورت
 یی کو وهرزشقان دکه نه پی خوه
 لده می یاریا خوه لیکدانئ.
توبره (Tûbreh): چنتکی کو
 نیچیرقان یان ریڅنگ خوارنا خوه
 یان که لوپه لئین نیچیری دکه نه تیدا
 و ب ملی خوه څه دکه ن - جهوړی
 کای و جهی (جهوړی ده وارا).
- شه کری کو درکویه ژ لیڅین
 دلبرئ).
تنگ (Tung): گوزک، جهرک.
تنگاتنگ (Tengateng):
 دنا څیکرا، د بنیکرا.
تنگبیز (Tengbîz): بیژینک.
تنگنا (Tengna): ج - هئی
 تنگ (کولانا تنگ، ریکا
 تنگ) - تنگی - دژواری -
 جهخت، فشار.
تنگه (Tengê): جهه کی تنگ ژ
 ده ریایی د ناڅبه ینا دو هسکیا دا
 کو دو ده ریایا بگه هینته ئیک، ب
 عه ره بی دیژنئ «مضیق»،
 وه کی (تنگه ء هرmez = مضیق
 هرmez، تنگه ء سوئز = مضیق
 سوئز) - پرته کا بچویک ژ زیری
 یان زیقی.
تنگیاب (Tengyab): تشتی کو
 بزه مهت بده ست بکه قیت.
تنو (Tenû): زاخ، شیان.
تنور (Tenûr): ته نویر.
تنوره (Tenûrê): جوړه کی جل و
 بهرگی شه ری یه.
تنوز (Tenûz): شکه ن، دهرز.
تنومند (Tenûmend): بخوه څه،

- توبه (Tûbe):** كه سكو سۆر، كه سكوئالا (قوس قزح).
توپ (Tûp): ته په - توبا په رۆكى - توپ (كو وئ ژى رهنگيښ خو هه نه، وهكى: توپا نه مساوى، توپا ۱۰۶ ملم و توپا ۱۲۰ ملم و..... هتد).
توت (Tût): توى.
توتك (Tûtek): طوطى، به به غا - پشكهك ژ بلوولئ كو شقان موزيكئ پښ ليددهن - سندوقا پارا، گه نجينه.
توچال (Tûçal): كونه فر.
توده (Tûdê): گر - تهل - كووما خه لكى.
تور (Tûr): تور، وهكى توپا ماسى يا - د چيروكيښ شه نامى دا ناعئ كورئ ناعه يي فره يدونى يه كو (تورج) ژى دبئژئى - دلير و په هله وان.
تورك (Tûrek): طوورى، توبرى (گيانه ودره كئ درنده په).
توريدن (Tûrîden): شهر مين بوون - رهقين، هه لاتن - دويركه فتن.
توسن (Tûsen): شه ميوز.
توش (Tûş): خوه لبه رگرتن - هپز - زاخ - لهش، به دهن - زاد.
توشك (Tuşek): دوشهك.
توشكان (Tûşkan): ناگردانكا حه مامئ.
توشه (Tûşê): زاد، خوارنا هندك، خوارنا كو ريفنگ بو دهمين پيدفى دگهل خوه هلدگرت.
توشى (Tûşî): ئه و پيڅقه خوارنا كو ههرئيك خوارنا خوه دانسته سهر سوفري و پيڅقه خوارنيښ هه قدوو بخون.
توغ (Tûx): ناعئ داره كئ يه كو بو سوتنى دهپته بكارئينان - ئالا (علم) - نيشانه (علامه).
توف (Tûf): هه وار و فرياد - دهنك و دزر - قهره بالغ و هوسه.
توفال (Tûfal): پرته دهپين بچوبك كوله سر گاربتين بانئ خانئ رادئبخن و ئاخئ دكه نه سهر.
توفان (Tûfan): تيك هاتن و تيكچوون - دهنك و هه را - فپككه فتنه هه واى و بايښ دژوار - رابوونا ئاعئ و له ييزتنا پيلين ده ربايښ.
توك (Tûk): كوله كا موسى يان هريښ - پوچك يان مويى هنداف چاقئ